VNEUS Koikkalainen Anna(VNK) 25.10.2021

Viite

Asia
Lokakuun Eurooppa-neuvosto (21.–22.10.)

Lokakuun Eurooppa-neuvoston (21.–22.10.) aiheina olivat covid-19, digitalisaatio, energian hinnat, muuttoliike, kauppa ja ulkosuhteet.

Covid-19:n osalta Eurooppa-neuvosto painotti tarvetta nostaa rokotuskattavuutta entisestään. Jatkossa EU:n on varauduttava laaja-alaisemmin kriiseihin.

Eurooppa-neuvosto peräänkuulutti ripeää edistystä tärkeimmissä digitalisaatioon liittyvissä lainsäädäntöehdotuksissa. Se vahvisti EU:n sitoumuksen turvalliseen, avoimeen, vapaaseen ja vakaaseen kybertoimintaympäristöön.

Eurooppa-neuvosto käsitteli energian hintojen nousua ja sen vaikutuksia kansalaisiin ja yrityksiin. Komissiota ja neuvostoa pyydettiin harkitsemaan keskipitkän ja pitkän aikavälin toimia, joilla edistettäisiin kotitalouksien ja yritysten mahdollisuuksia hankkia kohtuuhintaista energiaa, parannettaisiin EU:n energiajärjestelmän ja energian sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä, taattaisiin toimitusvarmuus ja tuettaisiin siirtymää kohti ilmastoneutraaliutta. Eurooppa-neuvosto palaa asiaan joulukuussa.

Muuttoliikkeen osalta Eurooppa-neuvosto painotti tarvetta täytäntöönpanna lähtö- ja kauttakulkumaita koskevat toimintasuunnitelmat. Eurooppa-neuvosto tuomitsi pyrkimykset välineellistää maahanmuuttajia poliittisiin tarkoituksiin. Komissiota kehotettiin esittämään mahdollisia tarvittavia muutoksia EU:n oikeudelliseen kehykseen ja konkreettisia toimenpiteitä hybridihyökkäyksiin vastaamiseksi EU-lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Valko-Venäjän käynnistämän hybridihyökkäyksen torjumista jatketaan muun muassa hyväksymällä kiireellisesti uusia henkilöihin ja oikeushenkilöihin kohdistettavia rajoittavia toimenpiteitä asteittaisen lähestymistavan mukaisesti.

Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun EU:n kauppapolitiikasta.

Ulkosuhteiden osalta Eurooppa-neuvosto keskusteli valmistautumisesta ASEM-huippukokoukseen ja itäisen kumppanuuden huippukokoukseen sekä COP26- ja COP15-kokouksiin.

Varsinaisen asialistan ulkopuolella päämiehet käsittelivät myös jäsenmaiden oikeusvaltiotilannetta.

Covid-19

Eurooppa-neuvosto totesi, että rokotuskampanjat ovat merkittävästi edistäneet covid-19:n torjuntaa. Joissakin jäsenvaltioissa tilanne on kuitenkin edelleen erittäin vakava. Uusia virusmuunnoksia on yhä pidettävä silmällä ja rokotuskattavuuden nostamiseen entisestään on pyrittävä mm. torjumalla disinformaatiota. Vapaan liikkuvuuden ja EU:hun matkustamisen osalta tarvitaan lisää koordinaatiota. Suomen ehdotuksen mukaisesti Eurooppa-neuvosto totesi, että EU:n kriisinsietokykyä ja laaja-alaisia valmiuksia vastata kriiseihin tulee jatkossa vahvistaa. Neuvottelut terveysunionin lainsäädäntöpaketista on vietävä päätökseen. EU on sitoutunut kansainväliseen yhteistyöhön pandemian torjumiseksi ja rokotteiden varmistamiseksi kaikille. Eurooppa-neuvosto painottaa Maailman terveysjärjestön keskeistä roolia globaalissa terveyshallinnossa.

Digitalisaatio

Eurooppa-neuvosto muistutti EU:n tavoitteesta varmistaa Euroopan digitaalinen siirtymä, joka edistää talouskasvua, työpaikkojen luomista ja kilpailukykyä sekä vahvistaa digitaalista suvereenisuutta. Eurooppa-neuvosto kehotti tarkastelemaan ripeästi komission päätösehdotusta digitaalisen kompassin toimeenpanevaksi politiikka-ohjelmaksi. Se peräänkuulutti ripeää edistymistä tärkeimpien lainsäädäntöasioiden (ml. verkkovierailuasetus sekä digitaalisia palveluita ja digitaalisia markkinoita koskevat säädökset) osalta sekä nykyisissä ja tulevissa dataa, tekoälyä, digitaalista identiteettiä ja eurooppalaista siruekosysteemiä koskevissa aloitteissa. Eurooppa-neuvosto käsitteli haitallisten kybertoimien merkittävää lisääntymistä ja vahvisti EU:n sitoumuksen avoimeen, vapaaseen, vakaaseen ja turvalliseen kybertoimintaympäristöön. Se korosti tarvetta kehittää edelleen EU:n kyberturvallisuuden kriisinhallintakehystä ja tehokasta EU-tason vastausta laajamittaisiin kyberturvallisuuspoikkeamiin ja -kriiseihin. Eurooppa-neuvosto painotti digitaalisen yhteyspolitiikan ja maailmanlaajuisten kumppanuuksien merkitystä.

Energian hinnat

Eurooppa-neuvosto käsitteli viimeaikaista energian hintojen nousua ja sen vaikutusta kansalaisiin ja yrityksiin. Eurooppa-neuvosto katsoi, että komissio on esittänyt tiedonannossaan hyödyllisiä työkaluja niin lyhyelle kuin pidemmälle aikavälille. Komissiota kehotettiin tutkimaan kaasu- ja sähkömarkkinoiden toimintaa sekä EU:n päästökauppamarkkinoita, minkä jälkeen komissio arvioi, onko tiettyihin kaupankäyntitapoihin syytä puuttua lisäämällä sääntelyä. Komissiota ja neuvostoa pyydettiin harkitsemaan keskipitkän ja pitkän aikavälin toimia, joilla edistettäisiin kotitalouksien ja yritysten mahdollisuuksia hankkia kohtuuhintaista energiaa, parannettaisiin EU:n energiajärjestelmän ja energian sisämarkkinoiden häiriönsietokykyä, taattaisiin toimitusvarmuus ja tuettaisiin siirtymää kohti ilmastoneutraaliutta. Euroopan investointipankin tulisi tarkastella keinoja vauhdittaa investointejaan vihreään siirtymään. Eurooppa-neuvosto palaa asiaan joulukuussa.

Muuttoliike

Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa toimeenpanemaan viipymättä Eurooppa-neuvoston kesäkuun 2021 päätelmien mukaisesti esitetyt kahdeksan lähtö- ja kauttakulkumaiden toimintasuunnitelmaa. Toimintasuunnitelmille tarvitaan riittävä rahallinen tuki. Tältä osin olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla NDICI – Globaali Eurooppa -välineen määrärahoja. Rahoitus syyrialaispakolaisille ja heitä vastaanottaville yhteisöille on saatava liikkeelle ajoissa. Eurooppa-neuvosto kehotti Turkkia varmistamaan vuoden 2016 EU:n ja Turkin julkilausuman täysimääräisen ja syrjimättömän täytäntöönpanon. Eurooppa-neuvosto tuomitsi ja torjui kaikki pyrkimykset välineellistää maahanmuuttajia poliittisiin tarkoituksiin. Se tuomitsi kaikki hybridihyökkäykset EU:n rajoilla ja totesi, että niihin vastataan. Komissiota kehotettiin esittämään mahdollisia tarvittavia muutoksia EU:n oikeudelliseen kehykseen ja konkreettisia toimenpiteitä välittömän ja asianmukaisen vastauksen varmistamiseksi EU-lainsäädännön ja kansainvälisten

velvoitteiden mukaisesti, perusoikeudet mukaan lukien. Eurooppa-neuvosto totesi, että EU jatkaa Valko-Venäjän käynnistämän hybridihyökkäyksen torjumista muun muassa hyväksymällä kiireellisesti uusia henkilöihin ja oikeushenkilöihin kohdistettavia rajoittavia toimenpiteitä asteittaisen lähestymistapansa mukaisesti. Eurooppa-neuvosto muistutti tarpeesta varmistaa tehokkaat palautukset sekä takaisinottosopimusten ja -järjestelyjen täysimääräinen täytäntöönpano. EU jatkaa täysimääräisesti ulkorajavalvontaa. Toimia olisi jatkettava edelleen liikkumisen vähentämiseksi ja jäsenvaltioiden vastuun ja solidaarisuuden oikeudenmukaisen tasapainon varmistamiseksi.

Kauppa

Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun EU:n kauppapolitiikasta. Aiheesta ei laadittu päätelmiä. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel totesi omissa nimissään tekemässään yhteenvedossa, että keskustelussa oli käsitelty läpinäkyvyyden tarvetta kauppasopimusten valmistelussa sekä todettu, että kauppapolitiikalla tulee pyrkiä edistämään EU:lle tärkeitä standardeja esimerkiksi ympäristöön, ilmastoon tai perusoikeuksiin liittyen. Edelleen Michelin mukaan keskustelussa oli käsitelty EU:n roolia Maailman kauppajärjestön uudistamisessa.

Ulkosuhteet

Eurooppa-neuvosto käsitteli valmistautumista ASEM-huippukokoukseen. Tässä yhteydessä se ilmaisi tukensa EU:n strategialle indo-pasifisella yhteistyötä koskien ja pyysi neuvostoa varmistamaan strategian nopean täytäntöönpanon. Eurooppa-neuvosto keskusteli myös itäisen kumppanuuden huippukokouksen valmisteluista. Se toisti kehotuksensa Valko-Venäjän viranomaisille vapauttaa kaikki poliittiset vangit.

Glasgow'ssa pidettävää COP26-kokousta silmällä pitäen Eurooppa-neuvosto peräänkuulutti kunnianhimoisia globaaleja toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Eurooppa-neuvosto muistutti myös EU:n ja sen jäsenvaltioiden sitoutumisesta ilmastorahoituksen lisäämiseen ja kehotti muita teollisuusmaita kasvattamaan pikaisesti omaa osuuttaan yhteisestä ilmastorahoitustavoitteesta. Eurooppa-neuvosto huomioi myös Kunmingissa järjestettävän luonnon monimuotoisuutta koskevan COP15-kokouksen valmistelut ja peräänkuulutti kunnianhimoista vuoden 2020 jälkeistä maailmanlaajuista biodiversiteettikehystä.

*****

Varsinaisen asialistan ulkopuolella päämiehet käsittelivät myös jäsenmaiden oikeusvaltiotilannetta. Puheenjohtaja Michel totesi omalla vastuullaan tekemässään yhteenvedossa keskustelusta, että oikeusvaltioperiaate ja oikeuslaitoksen riippumattomuus ovat kaikille perustavanlaatuisia periaatteita. Michelin mukaan EU:lla on erilaisia oikeudellisia ja muita välineitä, joita on jo käytetty tai voitaisiin käyttää. Myös poliittinen vuoropuhelu on tärkeää ja sitä tulee jatkaa, jotta voitaisiin löytää ratkaisuja ja edetä tässä keskeisessä asiassa.

LIITTEET

Asiasanat	ASEM, biodiversiteetti, digitalisaatio, energia, Eurooppa-neuvosto, ilmastonmuutos, itäinen kumppanuus, kauppapolitiikka, koronavirukset, muuttoliike, Oikeusvaltioperiaate
Hoitaa	**OM, SM, STM, TEM, UM, VNK, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, VM